

Podsumowanie VII edycji programu edukacyjnego
„ARS, czyli jak dbać o miłość?” w województwie podkarpackim
w roku szkolnym 2019/2020

Podjęcie przez młodzież zachowań ryzykownych, w szczególności sięganie po substancje psychoaktywne, wciąż stanowi poważny problem zdrowia publicznego oraz wyzwanie dla systemu oświaty.

Głównym celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Program nie skupia się na zagadnieniach dotyczących negatywnych skutków korzystania z używek, a pokazuje problem w kontekście przyszłości i planowania rodziny.

Na podstawie sprawozdań otrzymanych z PSSE wynika, że ofertę programową przedstawiono 210 szkołom ponadpodstawowym, co stanowi prawie 70% wszystkich tego typu placówek w województwie.

W roku szkolnym 2019/2020 na terenie województwa podkarpackiego zakończyła się VII edycja programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, która swoim zasięgiem objęła 9 870 uczniów, 1 581 rodziców oraz 73 szkoły ponadpodstawowe (tj. 24% wszystkich szkół tego typu w województwie podkarpackim), w tym:

- 9 szkół zawodowych,
- 23 licea ogólnokształcące,
- 31 techników,
- 7 innych typów szkół,
- 3 inne miejsca pracy z młodzieżą (internaty).

Na podstawie przesłanych kwestionariuszy z PSSE wynika, że do VII edycji przystąpiły 2 nowe szkoły, dla pozostałych 71 szkół była to kolejna edycja programu.

Działaniami programowymi w VII edycji objęto 9 870 uczniów szkół ponadpodstawowych, co stanowi 14% wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie.

Analizując przesłane kwestionariusze można stwierdzić, że najwięcej szkół (61) przeznaczyło na realizację programu minimalny czas do 6 godzin lekcyjnych, 7 placówek przeznaczyło na realizację 6-8 godzin i kolejno 6-10 godzin 2 placówki i powyżej 12 godzin 3 szkoły. Na taki rozkład godzinowy z pewnością wpłynęła sytuacja epidemiologiczna w kraju- ogłoszony stan epidemii i zdalna praca szkół.

Pomimo to program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” spotkał się z pozytywnym odbiorem przez młodzież. Zajęcia programowe cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród uczniów, którzy chętnie w nich uczestniczyli. Zaangażowanie uczniów podczas realizacji programu, jako świetne oceniło 16% szkolnych koordynatorów (bardzo dobre- 37%, dobre- 41%, dostateczne- 3%, niedostatecznie- 2%, brak odpowiedzi- 1%). 29% nauczycieli świetnie oceniała treści merytoryczne programu (50%- jako bardzo dobre, 18%- jako dobre, 1%- jako dostateczne, 1%- jako niedostateczne i 1%- brak odpowiedzi).

Z ankiet ewaluacyjnych wynika, że uczniowie stwierdzili, że celująco (25%), bardzo dobrze (42%), dobrze (29%), dostatecznie (4%) opanowali treści programowe. Dla około 90% badanych, formy prowadzenia zajęć były ciekawe i mogli w nich aktywnie uczestniczyć. Ponadto według 65% uczniów zajęcia wpłynęły na poszerzenie ich wiedzy w obszarze związanym z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych. Za szczególnie interesujące uznano informacje dotyczące alkoholu i zespołu FAS oraz film „Wieczne dziecko” (26%). Jednocześnie, aż 91% uczniów twierdzi, że program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” należy promować wśród swoich rówieśników, a 87% chciałoby, aby w przyszłości, ich dzieci mogły wziąć w nim udział. Tym samym uzyskane wyniki mogą stanowić dla nauczycieli cenną wskazówkę w zakresie ewaluacji przekazywanej młodzieży wiedzy z obszaru profilaktyki uzależnień.

Analiza danych ankietowych wskazuje, że 1 581 rodziców i opiekunów uczniów aktywnie uczestniczyło w działaniach programowych. Przede wszystkim brali udział w organizowanych przez szkołę spotkaniach informacyjnych z zakresu środków psychoaktywnych.

Przy realizacji VII edycji programu nie zapomnieliśmy o edukacji nauczycieli, koordynatorów szkolnych programu i pedagogów. Na poziomie wojewódzkim WSSE w Rzeszowie wspólnie z Jarosławskim Stowarzyszeniem Oświaty i Promocji Zdrowia przy wsparciu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej zorganizowała 4 konferencje pt. „Substancje psychoaktywne- trend czy zagrożenie?”. Ogółem w tych konferencjach wzięło udział 559 nauczycieli i pedagogów (w Rzeszowie 142 osób, w Dębicy 96, w Przemyślu 119, w Sanoku 202).

Tematyka poruszana na konferencjach to:

- zachowania problemowe młodzieży, a używanie substancji psychoaktywnych,
- promocja zdrowia nauczycieli i pracowników niepedagogicznych- dlaczego i jak to robić,
- myślenie wizualne w edukacji,
- problem używania substancji psychoaktywnych, działania Policji,
- e- papierosy- nowe wyzwania dla zdrowia,
- profilaktyka zakażeń HIV i HCV w aspekcie używania substancji psychoaktywnych.

Tego typu konferencje edukacyjne organizujemy praktycznie corocznie, gromadzą one nauczycieli i pedagogów z różnych typów szkół, szczególne miejsce na tych konferencjach mają nauczycieli, koordynatorzy programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?” dla których jest to poszerzenie i odświeżenie wiedzy z tego zakresu.

Dodatkowo pomimo trudnej sytuacji epidemiologicznej w minionym roku szkolnym koordynatorzy z podległych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych zorganizowali 19 narad, w których uczestniczyło 58 koordynatorów szkolnych. Zorganizowano również 23 instruktaże dla ok. 30 koordynatorów. Ponadto PSSE w Ustrzykach Dolnych współorganizowała 16 powiatową kampanię profilaktyczną, w której uczestniczyli m. in. nauczyciele i uczniowie ze szkół realizujących program. Pracownicy z PSSE w Leżajsku i Krośnie zorganizowali spotkania edukacyjne (2 spotkania dla 134 uczniów- Krosno oraz debatę profilaktyczną w szkole dla 91 uczniów- Leżajsk).

Podsumowując realizację programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?” w roku szkolnym 2019/2020 należy wskazać, że pomimo bardzo trudnej sytuacji epidemiologicznej udało się program zrealizować w 73 placówkach. Możliwe to było dzięki podjętym działaniom edukacyjnym i informacyjnym w pierwszym półroczu roku szkolnego, tj. konferencje, narady, instruktaże, informacje na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (w okresie od września 2019 do listopada 2020 WSSE w Rzeszowie opublikowała 13 postów na Facebook’u, które miało ok 6 500 odbiorców).

Nie można pominąć ogromnego zaangażowania pracowników pionu promocji zdrowia, którzy pomimo bardzo dużego zaangażowania w działania związane z epidemią: szkolenia dla różnych grup mieszkańców podkarpacia, edukacja w zakresie higieny osobistej i profilaktyki zakażeń, informowanie o aktualnych obostrzeniach, realizacja działań edukacyjnych z zakresu higieny osobistej i profilaktyki chorób, itp. zdołali utrzymać kontakt z koordynatorami szkolnymi, wspierać ich w realizacji programu, zebrać kwestionariusze i przygotować ocenę programu za rok szkolny 2019/2020. Efektem tej współpracy jest wysoki odsetek- 90% szkół zadeklarowało kontynuację programu w przyszłym roku. Dla nas jako dla koordynatorów sukcesem jest to, że 65% młodzieży uczestniczącej w programie uważa, że zajęcia wpłynęły pozytywnie na zwiększenie ich wiedzy w obszarze związanym z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych.